

ПРЕС-РЕЛІЗ

Державний архів Чернівецької області

Прес-реліз тематичної документальної виставки, присвяченої 100-річчю бою під Крутами: «Захищаючи українську державність...»

26 січня 2018 р. в приміщенні Державного архіву Чернівецької області (м. Чернівці, вул. Небесної Сотні, 20-А) буде відкрито документальну виставку до 100 річчя бою під Крутами. Виставку підготовлено на виконання Указу Президента України від 22 січня 2016 року № 17/2016 «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років».

На виставці будуть експонуватися друковані матеріали чернівецького національно-громадського та літературного-наукового місячника «Самостійна думка» (1933) та чернівецького політичного часопису «Час» (1937-1938) про початок Української революції, створення Українського Війська, Головного Отамана Військ Української Народної Республіки та незабутній подвиг прогресивної української молоді – бій під Крутами.

Серед документів виставки – Четвертий універсал Української Центральної Ради, з фондів ЦДАВО України.

Довідка:

Ідея суверенної державності й соборності Українських Земель плекалася поколіннями протягом століть, не раз була освячена в битвах за період Княжої, пізніше Козацької доби. Та найяскравіше відчулася життєвість цієї ідеї серед українських народних просторів на початку ХХ ст., зокрема в селянському русі „Вільного козацтва”, що на з’їзді в Чигирині 3 жовтня 1917 р. піднесло визвольно-національні гасла. Власне лише завдяки запальному промінню енергії та завзяття людей, що в них уособлена, встає Соборна Україна, ми маємо змогу мати й пам’ятати два великих Січні.

Дати 22 та 29 січня 1918 року, 22 січня 1919 року воскресили дух Великодержавності далеко за межами Українських земель.

Перший з двох великих Січнів – акт суверенності від 09 січня 1918 року – IV Універсал Центральної Ради, важливий історичний момент в державному житті українського народу, як успішний іспит національної зрілості українців. Цей універсал проголосив Україну вільною Українською Народною Республікою. Одним з першочергових завдань було визначено ведення самостійних переговорів про мир з центральними державами і доведення їх до кінця „...не зважаючи ні на які перешкоди з боку яких-небудь інших частин бувшої Російської імперії і установити мир, щоб наш Край розпочав своє господарське життя в спокою і згоді. До так званих большевиків, та інших напасників, що нищать та руйнують наш Край, приписуємо Правительству Української Народньої Республіки твердо і

рішуче взятися до боротьби з ними, а всіх громадян нашої Республіки закликаємо не жалуючи життя боронити добробут і свободу ”.

Так підійшла друга велика дата з цих двох Січнів – 29 січня 1918 року – Бій під Крутами, коли на захист проголошеної державності виступила свідомо прогресивна молодь.

Ось як подавались відомості про Бій під Крутами в місцевій пресі:

„...Їх було 300! Й вони стали своєю смертю смерть перемогли й своєю безсмертністю Українську Націю воскресили, а своїм вчинком вплели у вінець нашої промінистої слави українську світлосяйну Провідну Зорю.”

(газ. „Час”, Ч. 2645 від 16.01.1938р.).

„Українська студентська молодь, а з нею й усе українське громадянство споминає кожного року в день 29 січня славний небуденним героїством бій куріня українських студентів і гімназистів з большевиками, переважними числом, зброєю і вишколом, військами під Крутами.

Крути – це вузлова станція залізнична, на Чернігівщині недалеко Києва, столиці України. Там український курінь з кількох сот захоплених великим патріотизмом київських студентів і гімназистів майже голіруч пішов назустріч большевицькій армії загородити ворогові дорогу до свого Київа.”

(газ. „Час”, Ч. 427 від 05.02.1937р.).

„Роковини бою під Крутами стали традиційною врочистістю української молоді, й не тільки молоді, а всієї-всієї української нації. Крути це прекрасний приклад патріотичної української молоді, що в жертву Рідному Краєві віддала своє життя... Своєю героїською смертю під багнетами московських большевиків та молодь дала всім приклад, як до загину треба стояти в бою за Рідний Край, за Батьківщину, за свій народ.”

(газ. „Час”, Ч. 2655 від 29.01.1938р.).

Згодом на знак визнання акту суверенності світ почав заключати договори з Українською Державою. 9 лютого 1918 року в Бересті Литовському чотири держави – Німеччина, Австрія, Болгарія і Туреччина – підписали мир з Україною.

Трохи пізніше, цього ж року, українські війська, на чолі з Симоном Петлюрою спільно з союзними німецькими та австрійськими військами, знову здобули Київ. 19 березня 1918 року тіла полеглих з-під Крут з великими почестями перевезено до Києва і перезахоронено на Аскольдовому кладовищі.

Контактна особа:

Масіян Наталія Богданівна, начальник відділу використання інформації документів держархіву Чернівецької області

тел. (0372) 545 001

vvid_cv@arch.gov.ua